06/11/2019

Ο Οδυσσέας Ελύτης στη Φρανκφούρτη

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Με αφορμή τα 40 χρόνια από το Νομπέλ Λογοτεχνίας η Ένωση Ελλήνων Επιστημόνων Φρανκφούρτης διοργάνωσε ποιητική εκδήλωση για τον Οδυσσέα Ελύτη. «Μίλησε» στη καρδιά του ελληνογερμανικού κοινού ο λυρισμός της ποίησής του.

Μπαινόβγαινε δύο φορές την εβδομάδα στο γραφείο του Χίλμαρ Χόφμαν, υπεύθυνου για τα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης της Φρανκφούρτης. Νεαρός πρόξενος τότε ο Παντελής Καρκαμπάσης είχε βρει στο πρόσωπο του Χόφμαν, που έγινε αργότερα και πρόεδρος του Ινστιτούτου Goethe, έναν ένθερμο υποστηρικτή της ιδέας να προσκληθεί ο νομπελίστας Οδυσσέας Ελύτης στην πόλη που φιλοξενεί κάθε χρόνο τη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου και να αναγορευτεί σε επίτιμο δημότη της στην περίλαμπρη «αίθουσα του αυτοκράτορα» στο δημαρχείο.

Ήταν το 1985. «Ήταν όλα έτοιμα» είπε στο μικρόφωνο της DW ο κύριος Καρκαμπάσης, πρέσβης ε.τ. σήμερα. «Ο Ελύτης είχε ετοιμάσει την ομιλία του για τη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου που θα εκφωνούσε, ο Χόφμαν είχε ενστερνιστεί την ιδέα και είχαμε προχωρήσει στην οργάνωση. Και φυσικά εμπιστευόμουν το υπουργείο Πολιτισμού. Αλλά τα σχέδια ναυάγησαν για έναν αστείο λόγο. Δεν βρέθηκε κάποιος

από το υπουργείο Πολιτισμού να εγκρίνει το κονδύλι. Στο τέλος μου είπαν ότι δεν είχαν ούτε 200 μάρκα για το αεροπορικό εισιτήριο. Ο λόγος του Ελύτη έμεινε στα χαρτιά, αλλά βρίσκεται δημοσιευμένος στα «Ανοιχτά Χαρτιά», με τα πεζά κείμενά του. Μπήκε με την σημείωση από κάτω ότι δεν εκφωνήθηκε ποτέ χωρίς εξήγηση. Πολύ σεμνά ο Ελύτης δεν την έβαλε. Αυτήν την πίκρα την κουβάλαγε μέχρι το τέλος της ζωής του» μας αποκάλυψε ο Παντελής Καρκαμπάσης.

Στη Γερμανία δεν έμελλε να έρθει ποτέ ο Ελύτης μέχρι τον θάνατό του, ήρθε όμως η Ιουλίτα Ηλιοπούλου. Παλαιότερα στο Μόναχο, και την παραμονή των γενεθλίων του, την 1η Νοεμβρίου, στη Φρανκφούρτη. Προσκεκλημένη της Ένωσης Ελλήνων Επιστημόνων Φρανκφούρτης, ακριβώς 40 χρόνια από την ανακοίνωση απονομής του βραβείου Νομπέλ Λογοτεχνίας. «Ηθικός αυτουργός» ο Γιάννης Φλώκος, πρόεδρος της Ένωσης. «Η ιδέα ξεκίνησε αυθόρμητα, γιατί μου αρέσει ο Ελύτης ως ποιητής και σκεφτόμουν φέτος που συμπληρώνονται 40 χρόνια από την απονομή του Νομπέλ, να κάνουμε κάτι για να τον τιμήσουμε», μας είπε ο κ. Φλώκος. «Είχαμε καλή υποστήριξη από τους συντελεστές, το κοινό, ανάμεσά του και πολλοί Γερμανοί, το δέχθηκαν πολύ θετικά. Ήταν μια επιτυχημένη βραδιά».

«Δεν ήταν άνθρωπος της φασαρίας»

Μια εκδήλωση υψηλού επιπέδου, που ανέδειξε τον ποιητικό λυρισμό, τη μουσικότητα της ποίησής του, τον «γερμανό» Ελύτη αλλά και τον άνθρωπο πίσω από όλα αυτά. «Τα γενέθλια ήταν η μόνη γιορτή που γιόρταζε, γιατί το όνομά του δεν είχε γιορτή» μας είπε η Ιουλίτα Ηλιοπούλου, επί χρόνια σύντροφος του Ελύτη. «Κάποιοι φίλοι έρχονταν να του ευχηθούν. Θυμάμαι μάλιστα που μου είχε πει, ότι όταν είχε πάει στην Ισπανία, αμέσως μετά το Νομπέλ, οι ισπανοί δημοσιογράφοι του έκαναν τούρτα για έκπληξη. Αλλά γενικά δεν ήταν άνθρωπος της φασαρίας, της μεγάλης παρέας, των μεγάλων εκδηλώσεων». Το ίδιο σεμνή και ουσιαστική ήταν και η εκδήλωση. Ο Παντελής Καρκαμπάσης έκανε σύντομη εισαγωγή στον «γερμανό» Οδυσσέα Ελύτη. Αλλά γιατί Γερμανός; «Γιατί το πιστεύω ακράδαντα» μας είπε. «Όταν γνωριστήκαμε και πήγα στο σπίτι του, μου μιλούσε για τον Ράινερ Μαρία Ρίλκε κι άλλους γερμανούς ποιητές. Υπό αυτήν την έννοια ο Ελύτης έχει πολλά γερμανικά στοιχεία. Και θέλησα να το πω να ακουστεί έστω αιρετικό, αλλά να το πω».

Με ήρεμο πάθος η Ιουλίτα Ηλιοπούλου συμπύκνωσε σε λίγα λεπτά το έργο του Ελύτη και απήγγειλε μερικά από τα ποιήματά του. «Το ποιητικό κείμενο πραγματικά το ζω, όσες φορές κι αν έχω διαβάσει ποίηση του Ελύτη» μας είπε. «Κάθε φορά χαίρομαι, κάθε φορά εκπλήσσομαι, κάθε φορά ανακαλύπτω ένα δεύτερο διαφορετικό επίπεδο, είναι το έναυσμα για μια νέα σκέψη». Ο συνθέτης Γιώργος Κουρουπός παρουσίασε τον δικό του Ελύτη, τον μουσικό. «Η ποίησή του

είναι μουσική ποίηση, στην πραγματικότητα δεν έχεις παρά να την αποκρυπτογραφήσεις και να την κάνεις μουσικό έργο» τόνισε. «Σου παρέχει τα πάντα. Η μουσικότητα είναι μέρος της λέξης, του ήχου, του ρυθμού και δεν έχεις παρά να την εκμεταλλευτείς. Αν το κάνεις σωστά, νομίζω ότι βγάζει ένα έργο ενδιαφέρον».

«Από τα καλύτερα κοινά»

Ο μουσικός Ελύτης του Γιώργου Κουρουπού δεν θα μπορούσε να βρει καλύτερη ερμηνεύτρια από την υψίφωνο Άρτεμη Μπόγρη. Στο πιάνο τη συνόδεψε ο Γιάννης Τσακαναλιώτης. Καταξιωμένοι καλλιτέχνες και οι δύο, μελετητές και εξοικειωμένοι με την ποίηση του Ελύτη σε μουσική Κουρουπού. Το κοινό «ρούφηξε» την κάθε στιγμή, τον κάθε ήχο της εκδήλωσης, κάτι που έκανε εντύπωση στους συντελεστές. «Ένα κοινό από τα καλύτερα που έχουμε συναντήσει, ένα κοινό προσεκτικό, που ακόμη κι αν δεν καταλάβαινε, γιατί ήταν και γερμανικό, μετείχε κατά ένα τρόπο με το χειροκρότημα, αλλά κυρίως με τη σιωπή του» παρατήρησε η Ιουλίτα Ηλιοπούλου.

Υπό αυτήν την έννοια ο Οδυσσέας Ελύτης «πέρασε» τελικά, παραμονή των γενεθλίων του, από τη Φρανκφούρτη. Και ο Παντελής Καρκαμπάσης πήρε όψιμα την «εκδίκησή» του. Ήταν ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα στην Ιουλίτα του Ελύτη και την Ένωση Ελλήνων Επιστημόνων Φρανκφούρτης. Στην αίθουσα της εκδήλωσης ακούστηκε η φωνή του μεγάλου έλληνα ποιητή από ντοκιμαντέρ της ΕΡΤ. Τελικά ο Οδυσσέας Ελύτης «ήρθε» στη Φρανκφούρτη με καθυστέρηση 34 χρόνων και «μίλησε» στην καρδιά Γερμανών και Ελλήνων.

Πηγή: Deutsche Welle